

ליקוי למידה

ליקוי למידה הוא מושג כללי, המתאר קבוצת ליקויים המתבטאים בקשיים משמעותיים ברכישה ושימוש במיומנויות של הקשבה, דיבור, קריאה, כתיבה, חשיבה, יכולת מתמטית או כישורים חברתיים. המשותף לכל ליקויי הלמידה הוא ששורשם נעוץ תמיד בליקוי כלשהו במערכת העצבים המרכזית.

שפתית, איחסון ושליפה מהזיכרון ועוד. השיטה על פיה פועל האימוץ המוחי מבוססת על הפרדה בין דפוסים של גלי מוח מסויימים:

טווח התדרים של גלי המוח:

גלי דלתא וטיטא - מצביי שינה, נמנום וחלומות בהקיץ.
גלי אלפא - מצב רגוע כשתשומת הלב אינה ממוקדת.

גלי ביתא - פעילות המצריכה רמת עירנות גבוהה, ריכוז ודריכות.

א. גלי ביתא גבוהים - ביתא 3-4 מיוצרים במצב של דריכות יתר: התרגשות, כעס, סכנת חיים.

ב. גלי ביתא מתונים - ביתא 1 האופייניים למצבי ריכוז, לימוד, הקשבה.

מטרת האימוץ ל"עורר" את פעילות גלי המוח לתדרים מהירים (אך לא מהירים מדי), כלומר: סוג פעילות הדרוש מהם להפיק גלי מוח מסוג ביתא, אולם מהסוג המתון יותר וזאת בניגוד למשחקי מחשב, שם מפעילים פעילות גלי ביתא גבוהים מאוד - סוג 3.

מתאמנים בכישורים קוגניטיביים החשובים מאוד ללקויי למידה: קשב מתמשך, פיצול קשב, קשב סלקטיבי, זיכרון פעיל, מהירות תגובה, קשר עין יד ועוד. מתוך נסייני הרב בשימוש ובאימוץ – גם אישי – תוך שבועות בודדים יש שיפור משמעותי ביכולת הפקת קשב וריכוז הבאים לידי ביטוי בתפקוד הלימודי ובשיפור במישור ההתנהגותי על ידי הפחתת אימפולסיביות והיפראקטיביות. נמצא כי בילדים עם הפרעות קשב, ריכוז ולקויי למידה קיימת פעילות עודפת של גלי מוח איטיים - גלי טיטא וכאשר מאמנים ילדים להעלות את פעילות הגלים לטווח גלי ביתא, יכולת הריכוז עולה ומביאה להפחתה ניכרת בליקוי הספציפי. ילדים מתחילים לקרוא בשטף, שולפים מילים מהר יותר וכותבים ביתר קלות וזרימה, כל זה ללא ריטלין. וכן גם על מבוגרים זה עובד מצויין. אלה ממצאים שבהחלט יש להתייחס אליהם ברצינות ושווה לנסות על כל ילד לקוי למידה, מאחר ובשיטת הטיפול הזו תופעת הלוואי היחידה היא הצלחה. ●

ד"ר בילי, מומחית בתחום הפרעות קשב וריכוז, קשיי זיכרון, ליקויי למידה ובעיות התנהגות. בעלת חברת AttentionB לאימוץ נירון קוגניטיבי התנהגותי ומרצה באוניברסיטה האמריקאית יהודית.
billi@weinamerica.com

ליקויי הלמידה, הוא ששורשם נעוץ תמיד בליקוי כלשהו במערכת העצבים המרכזית. ההגדרה המדעית היא זו של המדריך להבחנות פסיכיאטריות של הארגון הפסיכיאטרי האמריקאי (DSM IV, 1994): "אדם מאובחן כלקוי למידה כאשר הישגיו במבחנים סטנדרטיים, המועברים לו באופן אינדיבידואלי, בקריאה, בחשבון או בהבעה בכתב, נמוכים במידה משמעותית מהמצופה על פי גילו, רמת השכלתו ומנת המשכל שלו, ובעיות הלמידה גורמות להפרעות משמעותיות בהישגיו האקדמיים או בפעילויות יומיות אחרות הדורשות מיומנויות קריאה, חשבון או כתיבה".

תלמידים בעלי ליקויי למידה יוגדרו ככאלה, כאשר יתקיימו שני התנאים האלה:

1. קיים פער משמעותי ומתמשך בין הישגיו הלימודיים של התלמיד לבין הישגים המצופים ממנו על פי גילו ורמת כיתתו.

2. קיים פער משמעותי בין הישגיו הלימודיים של התלמיד לבין כישוריו האינטלקטואליים כפי שנמצאו במבחני משכל או בייקטיביים.

קיימות 3 קבוצות ליקויי למידה:

1. דיסלקציה - לקות קריאה
2. דיסגרפיה - לקות כתיבה
3. דיסקלקוליה - לקות במתמטיקה

הסיבות ללקויי למידה מגוונות. בשנים האחרונות מצאו מחקרים קשר מובהק בין ליקויי למידה כגון: דיסלקציה, דיסגרפיה, דיסקלקוליה, בעיות שפתיות, לבין הפרעות קשב וריכוז (Attention Deficit Disorder), שמקורן פסיולוגי ולא על בסיס רגשי.

מתוך ידע רב על הרטלין ונגזרותיו, וכל מי שמכיר אותי יודע את דעותי הברורות בנושא... הטיפול בשיטת האימוץ הנייר-קוגניטיבי-התנהגותי, מאחד גישות טיפוליות חדשניות ומגוונות, כולן מבוססות ידע על המוח ונובעות ממחקרים אחרונים ומעודכנים. בטיפול משולב אימוץ מוחי נירון-קוגניטיבי ממוחשב המבוסס על מיומנויות קוגניטיביות ועל פעילות גלי מוח בטווח תדרים ספציפי, התוצאות מצויינות (מדידות (אחוזים) ומראות על שיפורים ניכרים אצל ילדים ונוער שאובחנו כבעלי הפרעות קשב וריכוז, ולקויי למידה עם קושי בכתיבה, בעיות בהבנה ושטף של קריאה, תקשורת

ליקויי למידה מוגדרים כקשיים ברכישת מיומנויות למידה. היום אנו יודעים שהליקויים הם על רקע ובעלי בסיס נירולוגי. לקויות למידה מאובחנות כבר בכיתות הראשונות של ביה"ס או בשלבי לימוד ראשוניים. אפילו בבית כשההורים מנסים ללמד מיומנויות בסיסיות, אך השלב הקריטי ונקודת הציון הראשונה, בדרך כלל, לאיתור ליקויי למידה מתגלים ב"פרי סקול".

מיקוד בטיפול משמעותי ומדויק לזיהוי הליקוי ורכישת כלים ואסטרטגיות למידה יחד עם טיפול בגלי המוח יביאו למה שאני מגדירה "צמיחה או צניחה", של הילד והמשפחה, בכל ההיבטים. זוהי נקודת ציון שההורים חייבים להיות מודעים לה ולהיות עם "כל האנטנות מכוונות" לרמזים ולסימנים של קשיים בקליטת אחד או יותר מהאותות המגיעים מהילד ומהגנות.

זו כבר אינה התקופה בה הילד היה צריך רק בייביסיטר טוב שיתן חום ואהבה, אלא גם ובעיקר איש חינוך מקצועי שידע לאתר סימנים לליקויים ויכול להפנות לאנשי מקצוע איכותיים, רציניים ומומחים בתחומם. אל תטעו, לעיתים מדובר בילדים נבונים מאוד! ליקויי למידה אינם מעידים על רמת אינטליגנציה נמוכה (איי קיו). קשיי למידה מתבטאים באחד מהמנגנונים הקוגניטיביים הבאים: תפיסה ועיבוד חזותי, שמיעתי, פונולוגי, זיכרון חזותי ושמיעתי ובכלל זה הזיכרון לטווח קצר, ארוך וזיכרון עבודה, שפה ותקשורת, קשב וריכוז, בעיות התמצאות במרחב, עיבוד סנסורי-מוטורי, וויסות חושי.

הקשיים באים לידי ביטוי בקריאה, כתיבה, פעולות חשבון, סירבול ואיטיות בתגובה ועוד. ילדים בעלי ליקויי למידה מפתחים בעיות רגשיות ובעיות התנהגות, אם לא מטפלים בליקויים בזמן ומקנים להם אסטרטגיות למידה עוקפות ליקוי, או מחדדים ומפתחים את האינטליגנציות "האחרות" שלהם. כשתוקפים את הליקוי מוקדם ובאופן ממוקד, הילד "לא מספיק" לפתח את הבעיות הריגשיות המתלוות לחוסר הצלחה בלימודים ולמשובים שליליים מהמשפחה, החברה ובית הספר.

ליקויי למידה הוא מושג כללי, המתאר קבוצת ליקויים המתבטאים בקשיים משמעותיים ברכישה ושימוש במיומנויות של הקשבה, דיבור, קריאה, כתיבה, חשיבה, יכולת מתמטית או כישורים חברתיים. המשותף לכל